radinių. Į sąrašą įtraukti 108 vienetai, datuoti XVII–XX a., įskaitant masinę medžiagą. Iš jų galima išskirti paauksuotą inkrustuotą žiedą (2 pav.) su 3 lizdais, dviejuose kurių išlikusios greičiau rubino nei rausvo stiklo akutės su šlifuotomis sienelėmis, ir kitą inkrustuotą žiedą su bespalvio stiklo akute (3 pav.). Abu žiedai datuoti XVII–XIX a. Prie įdomesnių priskirtinas fajansinis bokalas su augaliniu ornamentu bei žalia glazūra išorėje rudai glazūruotu vidumi. Taip pat paminėtinos XVII–XVIII a. monetos – 3 Jono Kazimiero (1648–1668) variniai šilingai, biloninis Kristinos (1632–1654) šilingas ir Frydricho II Didžiojo (1740–1786) 3 grašiai. Radiniai perduoti KMM.

Kumelių St. 6

In 2016, an excavation was conducted on the plot at Kumelių St. 6 (Fig. 1), in Kaunas Old Town: 215.5 m^2 were excavated and 40 m^2 surveyed. After discovering that the cultural layer had been severely disturbed or destroyed in the greater part of the test pits and trenches, it was determined that the cultural layer would be removed during the construction work, leaving untouched the lower 10–40 cm thick horizon, fragments of which were recorded in almost all of the excavated areas. The investigation yielded a relatively small quantity of finds, the earliest of which dated to the 17th century. Two encrusted rings, one of which was gilt with glass or ruby settings (Figs. 2, 3), a fragment of a faience mug, and five 17th–18th-century coins should be noted. The earliest cultural layer horizon dated to the late 16th–early 17th century.

Linas Girlevičius

Karaliaus Mindaugo prospektas 18

Vėlyvą 2016 m. rudenį vyko žvalgomieji tyrimai Kauno senamiestyje, dideliame sklype Karaliaus Mindaugo prospekte 18. Sklypas yra senamiesčio R dalyje, netoli Nemuno. Jame yra buvusi 1926 m. įkurta spirito varykla, vėliau, po II Pasaulinio karo, čia veikė alaus gamykla. Dabar čia planuojami statybos ir esamų pastatų rekonstravimo darbai. Archeologiniai tyrimai jame atliekami ne pirmą kartą (*LIIR*, f. 1, b. 1912; *ATL 1988 ir 1989 metais*, 1990, t. II, p. 121–122). Dėl sklype vykusios gamybinės veiklos jis ankstesnių archeologinių tyrimų metu ištirtas netolygiai. Todėl 2016 m. atlikti papildomi žvalgomieji tyrimai tose sklypo dalyse, kuriose planuojama statyti naujus statinius. Tirta 5x2 m dydžio perkasomis, iš viso 30 m^2 plotas. Dvi jų ištirtos vidurinėje sklypo dalyje, viena – V, prie Druskininkų gatvės esančioje sklypo dalyje. Perkasose 1 ir 2 tyrimų metu fiksuota panaši situacija, skyrėsi tik kultūrinio sluoksnio suardymo lygis. Po viršutiniais XX a. II pusėje suformuotais sluoksniais, asfalto, akmenų grindinio dangomis abiejų perkasų R dalyse atkastas fragmentiškas akmenų grindinys iš nedidelių riedulių. Šis grindinys datuotas sklype esančio pastatų komplekso statybos laikotarpiu, apie 1926 m. Žemiau XX a. datuotų sluoksnių tirtas 20–25 cm, vietomis iki 70 cm storio pilkos smėlingos žemės sluoksnis, pagal jame aptiktus radinius datuotas XVIII–XIX a. Perkasoje 1, žemiau šio sluoksnio, tirti iki 50 cm bendro storio suplauti žvyro, smėlingo žvyro sluoksniai. Manoma, kad šie sluoksniai formavosi gana ilgą istorinį laikotarpį, iki pat XVII a. II pusės – XVIII a. pradžios. Perkasose 1 ir 2 tirta apatinė archeologinio sluoksnio dalis –

10–45 cm storio tamsiai pilka smėlinga žemė. Šiame sluoksnyje aptikta keraminių archeologinių radinių: dubeninio koklio su reljefine rozete dugne, juodosios ir tradicinės redukcinėje aplinkoje išdegtos keramikos fragmentų. Radiniai datuojami XVI a. Po tamsiai pilkos smėlingos žemės sluoksniu 1,6–1,7 m gylyje (H_{abs} 27,60–27,65 m) perkasoje 1 atkastas rudos

1 pav. Perkasa 1 pasiekus įžemį iš PR. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 1. Trench 1 after reaching natural soil, as seen from the SE.

2 pav. Perkasoje 3 atkasti mūrai iš PV. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. Masonry walls unearthed in trench 3, as seen from the SW.

spalvos žvyringas smėlis (1 pav.). Manoma, kad tai įžemis, tačiau viršutinėje šio sluoksnio dalyje aptikta archeologinių radinių: redukcinėje aplinkoje išdegtos buitinės keramikos smulkių fragmentų, gyvūnų kaulų. Radiniai, prasidėjus antropogeninei veiklai šioje Kauno senamiesčio vietoje, galėjo būti tiesiog fiziškai įspausti į įžemį. Perkasoje 2, tirtoje į Š nuo perkasos 1, esančioje atokiau nuo Nemuno, įžemis pasiektas 1,4 m gylyje (H_{abs} 27,85 m). Perkasose 1 ir 2 įžemyje išryškėjo ir buvo ištirti į jį įgilinti objektai (nedidelės duobės, duobutė), datuojami XVI–XVII a.

Perkasoje 3 visiškai negiliai nuo esamo žemės paviršiaus (apie 40 cm gylyje) aptikta mūrinio *pastato* liekanų (2 pav.). Pirminį atkastų mūrų architektūrinį įvertinimą atlikusio architektūros eksperto Roberto Zilinsko nuomone, aptiktuose mūruose stebimi bent 2 raidos etapai, tarp kurių statybos gana trumpas laikotarpis. Ankstesniuoju mūru laikytina perkasos Š dalyje atkasta mūro siena, kurios Š pakraštys liko po elektros kabelių apsauginiais vamzdžiais. Iš stambių tamsiai raudonos spalvos degto molio plytų ir riedulių, rištų baltos spalvos kalkių skiediniu, formuotame mūre stebimas gotiškas mūro rišimo būdas. R. Zilinsko nuomone, tai galėjo būti mūrinio pastato liekanos, nes aptiktosios sienos storio pakako laikyti mūrinėms konstrukcijoms. Vėliau prie atkastosios sienos P dalies buvo pastatytas priestatas, kurio liekanos atkastos perkasos 3 PR dalyje. Tikėtina, kad šis priestatas buvo su pusrūsiu (rūsiu?), dengtu skliautu. Skliauto liekanų atkasta perkasos PR kampe, jis veikiausiai buvo iškilęs aukščiau dabartinio žemės paviršiaus lygio. Į šį pusrūsį buvo įrengta 60 cm pločio įlipimo anga, kurios V pakraštys suformuotas iš naujo mūro, o R – apkapojant ir apmūrijant senąjį mūrą. Mūre, kuris mūrytas iš raudonos spalvos degto molio plytų (viena jų gerai išlikusi, 29,5x13,5x7 cm dydžio), rištų baltos spalvos kalkių skiediniu, fiksuojamas renesansinis mūro rišimo būdas. Mūrai datuojami XVI–XVII a. I puse. Tikėtina, kad šioje vietoje buvę pastatai nugriauti XIX a. Su pastato egzistavimo laikotarpiu sietinas ir perkasos PV dalyje aptiktas akmenų grindinys. Jis formuotas iš vidutinio dydžio (25x25x25 cm, 30x25x20 cm ir panašiai) riedulių ant pilkos žemės sluoksnio. Tikslus grindinio datavimas kol kas nenustatytas – jį galima datuoti laikotarpiu nuo XVII a. iki XX a. I pusės. Perkasoje 3 tirtame grunte aptikta santykinai nedaug archeologinių radinių. Tai buitinės keramikos fragmentai, datuojami XVII–XIX a., viena varinė moneta (veikiausiai Jono Kazimiero šilingas). Perkasos 3 PV dalyje 0,9–1,25 m gylyje atkastas vėlesnių žemės darbų apardytas rudo žvyringo smėlio įžemis (paviršiaus H_{abs} 27,9–028,15 m), virš kurio fiksuotas iki 25 cm storio pilkos smėlingos žemės sluoksnis – ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas.

2016 m. sklype atliekant žvalgomuosius tyrimus nustatyta, kad visose tirtose vietose yra išlikęs vertingas 0,9–1,7 m storio kultūrinis sluoksnis. 2016 m., taip pat 1988 ir 1990 m. atliktų archeologinių tyrimų duomenys liudija, kad kultūrinis sluoksnis, kurio ankstyviausias horizontas datuojamas XVI a., veikiausiai yra visoje sklypo teritorijoje. Sklypo V dalyje, esančioje arčiau Druskininkų gatvės, tirtoje perkasoje 3 aptiktas XVI–XVII a. datuojamo mūrinio pastato su pusrūsiu liekanas būtina išsaugoti. Tikėtina, kad sklypo V dalyje mūrinio užstatymo liekanų esama ir daugiau, nes iš istorinių planų žinoma, kad čia būta XIX a. nugriautų pastatų. Tyrimai šiame Kauno senamiesčio sklype bus tęsiami 2017 m.

Karaliaus Mindaugo Ave. 18

In 2016, a field evaluation was conducted in 30 m^2 on the plot at Karaliaus Mindaugo Ave.

18 (Fig. 1) near the River Nemunas in the W part of Kaunas Old Town. Industrial activities occurred there in the 20th century. Archaeological investigations began on the plot in the late 20th century and are now focused specifically on a new construction site. In 2016, the cultural layer at the excavated locations was 0.9–1.7 m thick, the earliest dating to the 16th–17th centuries. In places, cultural layer horizons were covered by layers of fluvial deposits. This probably attests to this area's devastation and abandonment in the mid-17th century during the Russo-Polish War. The data from the 2016 evaluation, like those of the 1988 and 1990 investigations, attest that the archaeological layer, the earliest horizon of which dates to the 16th century, can probably be found throughout the plot. The remains of a 16th–17th-century masonry building with a look-out basement were discovered in trench 3 in the W part of the plot, closer to Druskininkų Street (Fig. 2). It is thought that the remains of more masonry structures (foundations, basements) could exist in the W part of the plot as it is known from historical plans that buildings at this location were demolished in the 19th century.

Linas Girlevičius,
Olegas Fediajevas

Šv. Gertrūdos gatvė 51A

2016 m. liepos–lapkričio mėnesiais UAB „Teisinga orbita“ atliko detaliuosius tyrimus Kauno senamiesčio (UK 20171) teritorijoje, senamiesčio 42 kvartale, sklype Šv. Gertrūdos g. 51A, būsimo namo statybos vietoje. Iki projektinio gylio ar iki įžemio ištirtas 1063 m^2 dydžio plotas, atlikti žvalgymai sukaltų polių vietose apie 130 m^2 dydžio teritorijoje, iki projektinio gylio iškasta 14 m^2 dydžio tranšėja, skirta komunikacijų perkėlimui gretimame sklype Šv. Gertrūdos g. 51. Bendrai tyrinėtas apie 1200 m^2 dydžio plotas (1 pav.).

Anksčiau sklype Šv. Gertrūdos g. 51A vyko tik fragmentiški archeologiniai tyrimai, susiję su pastato Šv. Gertrūdos g. 51 statyba, inžinerinių tinklų perkėlimu. 1990 m. žvalgomųjų tyrimų (*LIIR*, f. 1, b. 1775) metu aukštesnėje sklypo dalyje fiksuotos ankstyviausios archeologinės struktūros (grindinys, kiemo paviršius, molio asla. Statinių liekanos datuotos XVI a. II puse – XVII a. pradžia, taip pat išskirtas XVIII a. horizontas su medinio užstatymo liekanomis. Nustatyta, kad intensyvus užstatymas sklype suformuotas XVIII–XIX a. sandūroje, kai užstatyta Kumelių gatvės kraštinė, išgrįsti grindiniai. Tyrimų rezultatus apibendrinęs archeologas Mindaugas Bertašius nurodo, kad pasitvirtino prielaida, jog sklypo Š dalyje buvo drėgna dauba. Užpilant šią daubą susidarė 3,7 m storio supiltinis sluoksnis. Nustatyta, kad sklype reljefas stipriai pakeistas XX a. II pusėje.

2015–2016 m. atlikti detalieji tyrimai sklype Šv. Gertrūdos g. 51, iki įžemio ištirtas 1423 m^2 plotas (*ATL 2015 metais*, 2016, p. 271–276). Nustatyta, kad viršutinis 0,5–1,6 m storio permaišytas sluoksnis datuojamas XX a. Jis ploniausias P, PR, o storėja V bei ŠV sklypo dalių link. Po juo tirtas 1,2–2,2 m storio XVII–XIX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Jame surasta daug minimu laikotarpiu datuojamų buitinės ir gamybinės keramikos fragmentų, osteologinės medžiagos, stiklo, metalo dirbinių (tarp jų monetų, prekių plombų), taip pat aptariamojo laikotarpio statinių, pastatų liekanų. Manoma, kad P–PR sklypo dalyse iki susiformuojant šiam sluoksniui yra buvęs kalvos šlaitas, kuriame laidoti žmonės – čia rasta 16 XVII–XVIII a. datuotų kapų karstuose. Ankstyviausias kultūrinio sluoksnio horizontas datuotas XVI a. Jis fiksuotas daugelyje sklypo vietų, atkastas